

Fra Pietismens Tid.

Ved **Holger Fr. Rørdam.**

Pietismens Tid er saa rig paa kirkelige Bevægelser af forskjellig Art eller dog Tilløb til saadanne, og frembyder saa meget interessant kirkehistorisk Stof, at Tanken jevnlig vender tilbage til dette Tidsrum og til de ejendommelige Skikkelser, som gave Tiden dens Præg. Ligesom vi derfor i forrige Række af denne Samling have fremdraget forskjellige Bidrag fra hin Tid, saaledes skulle vi ogsaa her efter Lejlighed meddele et og andet, der ikke vil savne Interesse for dem, der ønske at trænge dybere ind i de Stemninger og Følelser, der den Gang bevægede saa mange kristne Mænd og Kvinder i vort Fædreland. Tillige skal Opmærksomheden henledes paa nogle Skrifter, som ad anden Vej ere fremkomne i den nyeste Tid, og som hver paa sin Maade yde gode Bidrag til Forstaaelse af Pietismens kortvarige men mærkelige Tidsalder, nemlig:

L. Koch, Kong Christian den Sjettes Historie. Kbh. 1886.

H. L. Møller, Kong Kristian den Sjette og Grev Kristian Ernst af Stolberg-Wernigerode. Kbh. 1889.

Theodorus, Peter Nicolai Holst, det attende Aarhundredes Søren Kierkegaard. Kbh. 1884.

Kun det sidste Skrift kan udelukkende henføres til den kirkehistoriske Litteratur, men ogsaa de to førstnævnte yde værdifulde Oplysninger om de virkende Kræfter i den kirkelige Styrelse paa hin Tid.

1.

Søren Lintrups Afskedssepistel til Hr Lyder Roed.

I den mærkelige, blandede Kreds af herrnhutisk- eller pietistiskindede Personer, lige fra de højeste til de laveste Samfundsklasser, der i Kjøbenhavn indskrev deres Navne og Ønsker i Jens Rennords Stambog, da han 1734 gik som Præst til Norge, findes i Kirkehist. Saml. 3. R. I, 377 nævnt en vis Søren Lintrup (vel at adskille fra den bekjendte Biskop og Konfessionarius af samme Navn), der paa temmelig mystisk Maade betegner sig selv som »forhen en Jesum søgende Lejesvend i Vallø Hospital, og nu under Verdens og især den vauhellige Jesabels utidige Dom ret hjærtelig efter den hellige Samfund higende Herrens frigjorte«. Tilfældig er jeg blandt andre Stykker fra Christian VI's Tid (i Kallske Saml. 93 Fol.) stødt paa et Afskedsbrev til Præsten Lyder Roed i Herfølge fra bemeldte Søren Lintrup, og skjønt det just ikke indeholder mange faktiske Oplysninger, er det dog saa karakteristisk for hin Tid, at det fortjener at meddeles.

En kjærlig Afskeds-Epistel til min kjære
Hr. Lyder Roed,
leveret i egen Haand af min efterladte trofaste Broder
i Herren¹⁾.

Vor Herres Gjærning og Villie ske med Eder begge.

Sigillum:

Omgaaes som Lysets Børn.

¹⁾ I Randen staar følgende Oplysning om hvem der menes herved:
»Jacob Scandorf, Skolemester i Herfølge danske Skole paa den Tid, nu værende paa Waisenhuset hos Doctor Grothausen«. (Den sidstnævnte findes ogsaa blandt dem, der have skrevet i Jens Rennords Stambog, Kirkehist. Saml. 3. R. I, 377.)

Min kjære Hr. Lyder Roed!

Jeg kom ej til at tage mundtlig Afsked med Dem. Det skete ej, fordi jeg jo elskede Dem lige saa vel som alle andre mine Medmennesker; men fordi jeg har en sær Gruelse for alle Præster. Gud veed, hvorfor; men mig kommer det ofte for, at der forestaar dem alle en sær Guds Dom. I det mindste er det mig en ret hjertelig Glæde, at mit Hjærte ganske er revet løs fra al Attraa til at være Præst, saa jeg haaber ved Jesu Naade aldrig at komme til at bære dette Navn i denne Verden, Amen¹⁾. Men min inderlige Kjærlighed til Dem tillader mig dog ikke at rejse herfra, førend jeg skriftlig ret hjertelig faar takket Dem i al Ydmyghed for al Deres Omgang med mig. Thi jeg vidner hermed i Herren, at den har været mig i mange Maader saare nyttig efter min fromme og almægtige Faders naadefulde Villie mod mig.

Nu, min kjære Hr. Lyder Roed, jeg elsker Dem i Sandhed, enten De kan tro det eller ikke, og vil nu til Afsked befale Dem med alle Deres i den barmhjærtige og trofaste Guds og vor Frelzers Jesu Christi Naade, og føje dette ret hjertelige og ædrue Ønske til: O, at det, i den rette af Gud selv og hans Søn Jesu Christo indsatte Orden til Saliggjørelsen at bekomme af bar Naade alene ved Christi Blods Bestækelse, i Sandhed maatte i Evighed gaa Dem saa vel og saligt, som jeg ønsker at maa gaa mig selv, Deres ret hjertelige Elsker og ganske forbundne Tjener

Søren Lintrup,

nu paa et Par Dages Tid Pillegrim
i Walløe-Hospital, og nu ganske
rejsefærdig derfra.

¹⁾ Af dette •Haab• synes at fremgaa, at Forf. maa have haft Mulighed for at blive Præst, altsaa have været theologisk Kandidat eller Student.

Hallelujah, hallelujah, hallelujah! Jesus af Nazareth er i Sandhed den Christus, den Guds Søn, den som er Hoved for alle Ting, og i hvilken alle Ting bestaar, ved hvilken og alle Creature skal i Sandhed blive dømte, og af hvilken den nye Himmel og nye Jord, som jeg forventer med Længsel, i Sandhed skal beherskes, og under hvis forhen saarede, men nu som skjøn klar Messing skinnende Fødder alle hans Riges Rebeller i Sandhed skal undertrædes. I hans forbarmende Naade befaler jeg Dem endnu en Gang, og siger Dem i samme Jesu Navn: far vel! indtil den store Samlingsdag. Far vel i Jesu Navn, min kjære Hr. Lyder, og hav hjærtelig Tak for mig!

Saa vidt Afskedsbrevet. At Lintrup har begivet sig til Herrnhut, er højst sandsynligt, da det sikkert er denne Person, som der sigtes til, naar Zinzendorff i et Brev af 18 Febr. 1738 til Hr. Nicolaj Brorson skriver: »Mein Lintrup, mein gesegneter Bruder, grüst herzlich« (se Kirkehist. Saml. 3. R. VI, 708).
